

На данашњи дан 1999. године НАТО авијација је бомбардовала у Панчеву "Азотару" и погон изразито канцерогеног винилхлорид мономера у "Петрохемији", па су због ризика еколошке катастрофе евакуисани житељи оближњег насеља. Пет сати касније, километар и по од погођеног резервоара с преосталих стотинак тона опасне супстанце у ваздуху је измерена концентрација винилхлорид мономера 7.200 пута већа од дозвољене. Погођено складиште амонијака у "Азотари" испражњено је неколико дана пре напада, а да то није урађено хиљадама Панчеваца и Београђана не би било спаса. Бомбардоване су и рафинерије нафте у Панчеву и Новом Саду, као и мост на Дунаву између Ковина и Смедерева.



Данас је понедељак, 15. април 2024. године.

1452 - Рођен је италијански сликар, вајар, архитекта, проналазач, Леонардо да Винчи, један од највећих умова ренесансе. У Француску је прешао 1516. где је и умро. Израдио је релативно мало слика, од којих су најзначајније "Мона Лиза", "Богородица у пећини", "Света Ана", "Тајна вечера". Урадио је мноштво цртежа, а многе његове фреске су оштећене зато што је експериментисао бојама. Није се интересовао само за људско тело и природу него и за психологију: у "Тајној вечери" методски је простудирао и нијансирано изразио карактер сваке личности. Први је унео атмосферу у слике и помоћу светло-тамног моделисања (сфумато) дао топлину коже и мекоћу тела. Ни једно његово вајарско дело није сачувано, а архитектонске замисли су остале у пројекту. Живо су га привлачиле и природне науке - физика, астрономија, хемија. Радио је и на справи за летење. Написао је "Трактат о сликарству".

1764 - Умрла је Жан Антоанет Поасон, маркиза од Помпадура, изузетно утицајна љубавница француског краља Луја XV. Од 1754. снажно је утицала на државну политику и навела је краља да уђе у Седмогодишњи рат у којем је Француска изгубила колонијално царство, али је допринела успону француске културе, помажући енциклопедисте, филозофе и уметнике. Пре него што је умрла наводно је утицала на краља да у Француској укине римокатолички језуитски ред.

1765 - Умро је руски научник и писац Михаил Васиљевич Ломоносов, творац физичке хемије, члан Руске академије, енциклопедиста светског гласа. Школовао се у Русији, Немачкој и Холандији. Његово образовање и научна делатност били су разнолики: од класичних језика, до астрономије и технике. Формулисао је закон одржања материје, објаснио појаве сагоревања, створио научну теорију о светлости, објаснио порекло поларне светлости. Знатно је реформисао руску науку и ударио темеље научне терминологије руског књижевног језика. Написао је прву граматику руског језика, драмска дела "Тамира и Селим" и "Демофонт".

1843 - Рођен је амерички писац Хенри Џејмс, танан и продоран психолог, који је у реалистичном маниру прецизно анализирао обичаје, поступке и навике америчког и европског друштва, увек у потрази за моралним вредностима. Брижљиво је градио композицију дела, тежећи некој врсти уметничког савршенства. Пред крај живота 1915. постао је британски држављанин. Дела: романи "Родерик Хадсон", "Американац", "Дејзи Милер", "Портрет једне леди", "Трагична муза", "Бостонци", "Голубија крила", "Амбасадори", "Златна здела".

1865 - Умро је амерички државник Абрахам Линколн, дан после атентата у вашингтонском позоришту "Ford Theatre", где је на њега пуцао један глумач иза ког су

највероватније стајале присталице поражених држава Конфедерације у тек окончаном Америчком грађанском рату. Пре избора за председника САД 1860. био је земљорадник, дрвосеча, лађарски момак, управник поште, адвокат, конгресмен. Припадао је Републиканској партији, странци индустријске буржоазије која је била за укидање ропства. Од 1861. до 1865. предводио је рат против јужних држава САД, у којима су власници велепоседа (најчешће плантажа памука) желели да очувају ропство - због готово бесплатне радне снаге.

1888 - Умро је енглески писац и књижевни критичар Метју Арнолд, значајан естетичар, професор поезије у Оксфорду, који је са гледишта класичне књижевности жестоко оспоравао провинцијализам енглеске литературе 19. века. Дела: збирке "Песме", "Нове песме", есеји "Култура и анархија", "Књижевност и догма", "Критички есеји".

1912 - На првом путовању из Велике Британије у САД, на ледени брег у северном Атлантику, великом брзином, налетео је тада највећи и најлуксузнији путнички брод "Титаник" и "непотопиви брод", каквим је сматран, потонуо је за само два часа и 20 минута. Брод је налетео на санту у сред ноћи и потонуо је првих сати 15. априла. Од 2.224 путника и члана посаде, погинуло је 1.523.

1912 - Рођен је севернокорејски диктатор Ким Сунг Ју, познат као Ким Ил Сунг, који је неограниченом личном влашћу управљао Северном Корејом од оснивања те земље 1948. до смрти 1994. Смрћу "великог вође", како су га поданици званично ословљавали, окончана је најдужа ауторитарна владавина у 20. веку.

1923 - Инсулин, који је открио канадски лекар Фредерик Бантинг, постао је доступан пацијентима оболелим од до тада неизлечиве шећерне болести.

1941 - Влада Краљевине Југославије, с краљем Петром II Карађорђевићем, напустила је земљу у Другом светском рату, одлетевши у правцу Грчке са аеродрома у Никшићу.

1945 - Британске трупе су у Другом светском рату ослободиле немачки концентрациони логор Берген-Белзен.

1952 - Њујоршка "Френклин банка" постала је прва банка која је издала кредитну картицу.

1968 - Два совјетска сателита без људске посаде "Космос 212" и "Космос 213" спојена су у орбити око Земље.

1974 - У Нигеру је председника Хаманија Диорија, који је владао од стицања независности земље 1960. збацио командант армије, пуковник Сејни Кунче.

1979 - У земљотресу, са епицентром на југу јадранског приморја тадашње Југославије, погинуло је више од 100 људи, око 600 је повређено, а више од 80.000 остало је без домова.

1980 - Умро је француски филозоф и писац Жан Пол Сартр, један од твораца филозофије егзистенцијализма, који је 1964. одбио Нобелову награду за књижевност. Током Другог светског рата учествовао је у Покрету отпора, а улогу ангажованог интелектуалца наставио је залажући се за националну слободу народа Индокине и Алжира (француске колоније) и одупирући се супротним тенденцијама у Француској. Настојао је да створи синтезу егзистенцијализма и марксизма. У књижевности је заступао тезу о потреби "ангажоване литературе". Дела: филозофски списи "Биће и ништавило", "Имагинарно", "Егзистенцијализам је хуманизам", "Критика дијалектичког ума", романи "Мучнина", "Путеви слободе", драме "Прљаве руке", "Несахрањени мртваци", "Ђаво и господ бог", "Иза затворених врата", "Блудница достојна поштовања", "Заточеници из Алтоне", есеји "О Бодлеру", "Шта је књижевност", аутобиографија "Речи".

1986 - Ратно ваздухопловство САД бомбардовало је Триполи и Бенгази, 10 дана после експлозије у дискотеци у Берлину у којој су погинула два америчка војника, за шта је Вашингтон окривио Либију. У бомбардовању је погинуо 41 Либијац, укључујући девојчицу коју је усвојио председник Либије Моамер ел Гадафи.

1989 - Умро је кинески политичар Ху Јаобанг, шеф Комунистичке партије Кине од 1981. до јануара 1987. када је смењен под оптужбом да је допустио продор идеја "буржоаског либерализма". На дан његове смрти студенти у Пекингу и Шангају испунили су улице да

би изразили жалост, што је означило почетак великих протеста окончаних крвопролићем почетком јуна 1989. на централном пекиншком тргу Тјенанмен.

1989 - Приликом рушења трибине на фудбалском стадиону "Хилсбороу" у енглеском граду Шефилд погинуло је 108 и повређено више од 200 људи, зато што су на већ крцат стадион пуштене нове хиљаде навијача.

1990 - Умрла је шведска глумица Грета Гарбо, најпопуларнија звезда светског филма. Спонтана и веома интелигентна, била је симбол женствености и играла је од 1921. до 1941. кад се повукла. Филмови: "Пољубац", "Мата Хари", "Ана Кристи", "Краљица Кристина", "Ана Карењина", "Дама с камелијама", "Марија Валевска".

1994 - Противавионска одбрана Војске Републике Српске погодила је код Горажда француски авион типа "Етандер" који је тешко оштећен успео да се врати на носач авиона "Клемансо" у Јадрану. Авиони НАТО су 10. априла 1994. почели бомбардовање војних и цивилних српских циљева код Горажда, прискочивши у помоћ муслиманским јединицама које су се нашле у шкрипцу после краха офанзиве покренуте из "заштићене зоне".

1997 - У пожару који је захватио шаторско насеље муслиманских ходочасника близу Меке у Саудијској Арабији погинуле су најмање 343 особе.

1998 - Умро је бивши камбоџански диктатор Пол Пот, један од најбруталнијих политичких лидера у историји, током чије је владавине Камбоџом за непуне четири године побијено између милион и два милиона људи. Предводећи герилску армију "Црвених Кмера", поразио је проамерички режим генерала Лон Нола у априлу 1975. или "нулте године", како су је означили нови властодршци. Маоистички режим "Црвених Кмера" збачен је 1978. вијетнамском окупацијом Камбоџе.

1999 - Председник САД Бил Клинтон је, дан пошто су авиони НАТО на путу Ђаковица - Призрен бомбама усмртили најмање 75 албанских избеглица који су се враћали кућама, рекао да је пилот "мислио да погађа војни конвој" и да је то "за жаљење, али је неизбежно". Чињеницу да се ратни злочин догодио усред дана и при изузетно ведром времену није могао да објасни ни портпарол НАТО Џејмс Шеј, али је рекао да је пилот

"бацио бомбу у доброј намери, као што се очекује од обученог пилота из демократске земље НАТО".

2002 - Пад "боинга 767" авиокомпаније "Ер Чајна" са 166 путника и чланова посаде у близини јужнокорејског града Пусан - што је био први удес неке летелице тог кинеског превозника за 47 година, преживело је 38 особа.

2005 - У пожару који је избио у центру Париза у једном хотелу који користе махом имигранти, живот су изгубиле 24 особе, од којих десеторо деце, а повређено је око 50. Био је то први пожар у низу који ће уследити у Паризу наредних месеци у зградама насељеним имигрантима: 26. августа - 17 мртвих, 30. августа - 7 мртвих, 3. септембра - 18 мртвих.

2008 - Најмање 80 особа је погинуло у Конгу, приликом пада путничког авиона једне приватне локалне компаније, који се срушио одмах по полетању у Гоми на истоку те земље.

2011 - Хрватски генерал Анте Готовина осуђен је пред Хашким судом на 24 године затвора због ратних злочина против српског становништва почињених током операције "Олуја" августа 1995. године. У другостепеној пресуди новембра 2012. Готовина је ослобођен свих оптужби.

2013 - На Бостонском маратону догодио се бомбашки напад, у којем је погинуло пет особа, а повређено је укупно 280. Иза напада су стајали екстремни исламисти, чеченског порекла.

2017 - У самоубилачком бомбашком нападу на конвој аутобуса, у области Рашидин недалеко од Алепа, Сирија, којима су евакуисални цивили из покрајине Идлиб у Алепо, погинуло је више од 120 особа, од чега 68 деца, углавном шиити.

2019 - У централном катедралном храму у Паризу, Нотр Дам, једном од симбола Париза и Француске, избио је велики пожар у којем је велики део древне готичке катедрале уништен.

2023 - У Судану су започели оружани сукоби између снага Војске Судана генерала Абдела Фатаха ел Бурхана и специјалне формације под називом Снаге за брзу подршку (Rapid Support Forces, RSF) на чијем је челу генерал Мохамед Хамдан Дагало познат као Хамедти или Хамети (мали Мухамед). Двојица сукобљених вођника годинама су били најутицајније личности Судана, што је наслеђе Омара ал Башира, чији су генерали обојица били и ког су заједно оборили државним ударом. Почетком 2023. међународне дипломате су инсистирале да се РСФ споји са Суданском војском као део "суданске транзиције ка демократији". Модел интеграције је довео до раскола, у крајњем и грађанског рата.

(РТВ)